

GEORGIUS CHRISTIANUS CROLLIUS
POPULARIBUS SUIS ERUDITIS S.P.D.

Est profecto inter artes virtutesque, quas Augustus Princeps noster habet ad tuendam patriæ salutem suamque amplitudinem maximas atque clarissimas, singularis illa, qua fere statim ab imperii sui felicissimi auspiciis de administris rei publicæ legendis eorumque ingeniis existimavit. Hac certe effecit intelligentissimus Princeps, ut eos hodie habeat a sanctioribus consiliis, quos prudentia, doctrina, integritate & humanitate præstantiores invideant nobis pleræque civitates, posteritas sancte venerabitur, nos vero vel maxime patriæ gratulamur. Intelligunt enim haud nostrates solum, sed exteri etiam admirabundi, quam præclare res nostræ constitutæ sint, ex quo sapientissimus Dux Virum generosissimum, non solum profapiæ antiquæ nobilitate, sed egregia etiam rerum gerendarum peritia gravitate & humanitate summâ illustrem, *Hans Asmus L. B. de ESEBECK*, Virum excellentissimum, Philippum Christophorum BORNGESSER, quem quanti ipse faciat quantique adeo ab omnibus habendus sit, hodie denuo videmus læti, ac Venerabilem senio prudentia doctrina religione ac fide, *Henricum Ernestum CRANZ*, ceterosque sollertia æquitate ar-

tibusque omnibus civilibus præstantissimos fuorum
consiliorum participes fecit ac mandatorum confecto-
res. Reveretur BORNGESSERUM , Themidis
oraculum , civitas Bipontina , cujus salutis jam tri-
ginta annos & quod excedit (advenit enim d. XX.
Maji an. CIOCCCXXXVII primus in curiam supre-
mam) feliciter adest ; colit diligitque inde a duode-
cim annis parentem quasi suum tutoremque senatus
amplissimus , cui rerum divinarum & humanarum
procuratio , justis bonique custodia per universum
Ducatum commissa est ; venerantur omnes nomen
viri , cujus præclare de nobis merita optimus quis-
que pie agnoscit ; denique cuncti admirantur illum ,
qui adhuc honestissime , hoc est , non tam sibi , quam
rei publicæ unus vixit . Itaque cum bonorum om-
nium votum prærogativum fuisset novi honoris ejus-
que summi , quo illum kal. Novembr. anni superio-
ris Augustus Princeps ornavit , non ei , qui pridem
omnia secum habet , sed patriæ vobisque maxime ,
qui popularibus nostris lumen ingenii doctrinæ virtu-
tisque præferre debetis , gratulamur . Voti enim com-
potes facti , virumque sua virtute magnum Consilia-
rii intimi & Cancellarii dignitatibus ampliorem jam
videntes , facile existimabitis , eos , qui se reipublicæ
consecrant , neque errore hominum , neque commen-
datione fumosarum imaginum sola gratiosos fore fa-
gacis-

gacissimo Duci, sed uni virtuti aditum ad honores
fummos patere. Atque ego, qui post munificentis-
simum Ducem mortalium neminem magis pie vene-
rari debeo, quam illum ejusque in reipublicæ procu-
ratione suprema collegas, optimequæ novi, quanto
idem opere, more Cancellariorum superiorum fere
proprio, qui ad unum omnes Musarum patriarum
præsides scholæque illustris curatores exstiterunt, ho-
die cum excellentissimis collegis consultum nobis ve-
lit: animum induxi, Cancellariorum, qui a seculi
XV fere auspiciis apud nostrates fuere ad nostram us-
que ætatem, æque & procancellariorum laudes ge-
staque libello complecti, atque hunc Viro perillustri
excellentissimo atque, qui Cancellariorum nostrorum
XV, aut si illis duos procancellarios addere velis, XVII
est, Musarum nostrarum nomine ea, qua decet, re-
verentia offerre; uti sic quadam ratione appareat,
humanitatis studia potissimum pertinere ad pietatem
viris de republica egregie meritis, tum defunctis,
tum vivis exhibendam. Habetis igitur, populares
Musis amici, commentarium de Cancellariorum Bi-
pontinorum XVI gestis integrum, cujus conscribendi
auctores sumsi, quos infra laudavimus, viros pror-
sus illustres *Val. Ferdin. de Gudenus & Joach. Ern. de*
Westphal, quorum illum haud poenituit, Cancellariorum
Moguntinorum conficere indicem, hunc au-

tem de Cimbricis ac Megapolitanis disputare Cancellariis. Addo jam, quem prologum scribens prætermiseram, neque nunc ad manus habeo, virum biographicis libellis clarissimum, *Lud. Melch. Fischlinum*, qui vitas præcipuorum cancellariorum & procancellariorum Ducatus Württembergici, Francof. & Lipf. an. MDCCCXII edidit. Studui autem, quantum per documentorum five copiam five penuriam licuit, vitis nostrorum etiam alia intexere, quæ lectoribus in historia patria curiosis haud injucunda fore, neque ab instituto omnino aliena arbitratus sum, ne nimium in unis illorum singularibus hæsisse viderer. At quamvis multum diligentiae & opellæ in res Cancellariorum nostrorum contulerim, fecerunt tamen & temporum primorum obscuritas, & majorum in illis posteritati commendandis negligentia, & otii, quod mihi homini in quotidianis laboribus iisque haud levibus identidem occupato exiguum est, inopia, & ceterarum difficultatum, quas ejusmodi institutum habet, copia, quo minus mihi ipse in hac lucubratione admodum placeam. Pauciores certe fuere ex multis, *Sitzingerus*, *Stiberus*, *Schwebelius* senior, *Hofmannus* & *Greiffencranzius*, in quorum laudibus commendandis alii præirent: ceteri omnes primum a me laudati sunt. Haud autem vereri debeo, ne quis me aliquos ita laudasse putet, ut imperitos in
erro-

errorem inducere velim. Cognoscetis enim facile, viri humanissimi, quam forte nimia usus libertate in veritate aut eruenda aut tuenda quibusdam videri queam, atque sic pro æquitate vestra æquum de me feretis iudicium. Quemadmodum tandem nonnulli sunt, qui notitiam familiarum, quæ quamvis plebeie fuerint, haud tamen plebeja tulere ingenia, curatio-rem haud omnino improbent, ita quoque vir quidam egregie doctus & prudens, cujus iudicio, plus quam meo, tribuere soleo, præter *Koeteritorum* & *Langwirtiorum* nobilium tabulas etiam aliarum familiarum, ex quibus quatuor Cancellarii nostri, iique *Schorrius*, *Schwebelii* & *Pastorius*, fuere oriundi, schemata subungere monuit. *Weidenkopfforum* quidem & *Stiberorum* stirpes haud minus clarorum virorum feraces exstitere, cum ex illis præter *Jobum* Cancellarium, ejus filium *Jonam* & nepotem *Alexandrum* supremi tribunalis, quod Spiræ olim erat, Assessores, etiam *Joannes Eberhardus*, Jonæ, Confiliarii Limburgici filius, idemque confiliarius aulicus Slesvicensis, aliique nomen reliquerint; ex his vero *Jo. Frid. Stiberus*, Spirensis, Cancellarii nostri procul dubio nepos, Ictus eximius, a *Thomasio* in analect. Gütstrov. Catal. Biogr. cl. Polit. p. 125 sq. laudatus, non solum per se clarus evaserit, sed & filios literis apprime deditos reliquerit. Sed ad eorum sche-

mata

mata condenda non, quod satis erat, me instructum
fentiens, malui ab iis abstinere, quam de generis am-
plitudine quicquam delibare.

Quod reliquum est, vos rogo etiam atque etiam,
ut quæ forte minus diligenter dicta aut errata levi-
ora reperietis, condonare velitis homini parum in
hoc historiæ genere versato, neque læta ad id supel-
lectili instructo: si quis autem vestrum me docuerit
meliora, ejus in me liberalitatem & in viros, quorum
vitas certe adumbravis, pietatem gratissimo sem-
per agnoscam animo. Scribebam festinanti calamo
in Museo kal. Mart. an. CIOCCCLXVIII,

